

5/2/84

EL LLenguatge

Pre-rafaelites

Si volem saber qui eren els pre-rafaelites i què era el pre-rafaelisme, no ens cal ni recórrer a la Gran Enciclopèdia Catalana: n'hi ha prou de mirar-ho al Diccionari Fabra, obra en què, certament, «no hi és tot», però que conté sens dubte moltes més coses que les que alguns creuen i es complauen a propalar. Les definicions que el Fabra dona d'aquests mots són, és clar, molt estrictes: *pre-rafaelita* «pintor italià anterior a Rafael» i «membre d'una societat d'artistes formada a Anglaterra el 1848»; *pre-rafaelisme* «principis, estil, dels pre-rafaelites acc. 2». La Gran Enciclopèdia, naturalment, amplia considerablement la informació sobre el pre-rafaelisme (hi manca, potser, una referència a la influència del moviment poètic pre-rafaelita a Catalunya, amb algun nom ben significatiu, com el de Jeroni Zanné). En tot cas, qualsevol dubte sobre la forma que en català revesteixen aquests dos mots, *pre-rafaelita* i *pre-rafaelisme*, es pot resoldre amb una rapidíssima consulta a qualsevol d'aquests dos repertoris, i segurament que també a d'altres.

És el que no fan, recórrer a les obres de consulta lexicogràfica, els qui se serveixen de les formes «pre-rafaelista» i «pre-rafaelisme», que de tant s'esmunyen en els nostres textos, com en un de tot recent, sobre el centenari del poeta Josep Carner, en què apareix dues vegades la forma «pre-rafaelisme» (escrita un cop amb minúscula i l'altra amb majúscula). Però a la formació de noms i adjectius derivats de noms de personalitats, amb els quals es designen els seguidors de les seves idees i es determina tot el que s'hi refereix, el sufix més normal és, certament, *-ista*, que ha donat noms com *marxista*, *darwinista*, *fabrista*, etc., i molts més de fugaços i circumstancials. Però la terminació de noms derivats acabats en *ita* no és pas estranya al català, en què trobem *adamita*, *carmelita*, *islamita*, *jesuïta*, *israelita*, *sefardita* i *selenita*, i així no és gens estrany que en l'adaptació a la nostra llengua de la forma anglesa originària, «pre-raphaelite», hom mantingués aquesta terminació. I és de *pre-rafaelita* que s'ha format *pre-rafaelisme*, «moviment o doctrina dels «pre-rafaelites», i no «pre-rafaelisme». L'última raó, és clar, és que es tracta de dues formes consagrades per l'ús i que ja fa més de cinquanta anys que han obtingut una explícita reconeixença oficial.

Albert Jané